

Освітня програма Бірківського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступеня – дошкільний навчальний заклад» імені Тараса Шевченка для дитини з особливими освітніми потребами

Освітня для дитини з особливими освітніми потребами Бірківського ЗЗСО базується на Типовій освітній програмі закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня. Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Типова освітня програма базової середньої освіти (далі - Типова освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Враховуючи висновок ІРЦ, результати кількарічного спостереження за дитиною, члени команди психолого-педагогічного супроводу дійшли висновку, що учень може навчатись у 7-му класі за Освітньою програмою школи, яка базується на Типовій освітній програмі, але із застосуванням адаптацій при вивченні наукоємних предметів і з можливістю її перегляду за підсумками І семестру 2021-2022 н.р. Таким чином, була сформована частково адаптована освітня програма для дитини з ООП.

Адаптації навчальних програм з окремих предметів для учня 7-А класу з особливими освітніми потребами:

Адаптація навчальної програми. Українська мова 7 клас		
Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учня	Спрямованість освітньої роботи
Вступ Мова — найважливіший засіб спілкування, пізнання і впливу.	Учень: - усвідомлює, у чому полягає значення мови як найважливішого засобу спілкування, пізнання і впливу.	

<p>Повторення та узагальнення вивченого. Пунктуація Словосполучення і речення; члени речення (у тому числі однорідні); звертання; вставні слова. Просте і складне речення. Пряма мова і діалог. <i>Правопис.</i> Розділові знаки у простому і складному реченнях, а також у реченнях із однорідними членами, звертаннями, вставними словами, прямою мовою, при діалозі.</p>	<p>Учень: - з допомогою вчителя розрізняє: а) словосполучення і речення; б) просте і складне речення; в) звертання; г) вставні слова; д) речення з прямою мовою; є) діалог; прислів'я й крилаті вислови.</p>	<p>Удосконалення вміння вживати речення із прямою мовою, вести діалог. Додержання правильної інтонації речень різних видів.</p>
<p>Морфологія. Орфографія.</p> <p>Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: неозначена форма, особові форми, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на -но, -то (<i>загальне ознайомлення</i>). Неозначена форма (інфінітив) та особові форми. Доконаний і недоконаний види дієслова. Часи дієслів. Теперішній час. Минулий час. Зміна дієслів у минулому часі. Майбутній час. Дієслова I і II дієвідмін. Букви е, и в особових закінченнях дієслів I і II дієвідмін (<i>повторення</i>). Дієвідмінювання дієслів теперішнього й майбутнього часу. Способи дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Творення дієслів умовного й наказового способів. Знак м'якшення у дієсловах наказового способу. Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Не з дієсловами</p>	<p>Учень : з допомогою і практично за запитаннями <i>визначає</i> дієслова в усному і писемному мовленні; <i>розуміє і пояснює</i> синтаксичну роль дієслова; <i>визначає</i> час дієслова, <i>змінює</i> дієслова за часами (практично), наводить приклади; <i>визначає</i> число дієслова; <i>дотримується</i> правопису «не» з дієсловами, наводить приклади; під контролем <i>слідкує</i> за правильною вимовою та правописом дієслів; <i>виправляє</i> помилки з допомогою учителя і самостійно</p>	<p>Розрізнення понять про часи та види дієслів. Додержання вивчених правил під час виконання завдань. Уміння здійснювати самоконтроль при дотриманні порядку слів у реченні. Володіння новими словами, висловами у власному мовленні.</p>

(повторення).		
<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприкметниковий зворот. Розділові знаки в реченнях з дієприкметниковими зворотами.</p> <p>Активні й пасивні дієприкметники. Творення й відмінювання активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Правопис відмінкових закінчень дієприкметників.</p> <p>Обмеженість уживання форм активних дієприкметників теперішнього часу в сучасній українській мові, способи їх заміни.</p> <p>Безособові дієслівні форми на -но, -то.</p> <p>Правопис суфіксів дієприкметників.</p>	<p>Учень: з <i>допомогою</i> і <i>практично</i> за запитаннями <i>визначає</i> дієприкметник, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розуміє та пояснює значення дієприкметника в мовленні; записує правильно дієприкметники з вивченими орфограмами, пояснює правопис дієприкметників відповідними правилами;</p>	<p>Усвідомлення вивченого матеріалу. Розпізнавання дієприкметників у реченні. Володіння новими словами, висловами у власному мовленні.</p>
<p>Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при дієприслівниковому звороті й одиничному дієприслівникові.</p> <p>Вид і час дієприслівників. Дієприслівники недоконаного й доконаного виду, творення їх.</p> <p>Не з дієприслівниками.</p>	<p>Учень: з <i>допомогою</i> і <i>практично</i> за запитаннями <i>визначає</i> дієприслівник, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розуміє та пояснює значення дієприслівника в мовленні; записує правильно дієприслівники з вивченими орфограмами</p>	<p>Усвідомлення значення дієприслівника. Конструювання речень вивчених видів з дієприслівником. Формування умінь контролювати власну мовленнєву діяльність відповідно до засвоєних знань та умінь про граматичні категорії дієприслівника</p>
<p>Прислівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.</p> <p>Розряди прислівників (<i>практично</i>).</p> <p>Ступені порівняння прислівників.</p> <p>Творення й правопис прислівників. Букви -н- та -нн- у прислівниках.</p>	<p>Учень: з <i>допомогою</i> і <i>практично</i> за запитаннями <i>визначає</i> прислівник, його морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розуміє та пояснює значення прислівника в мовленні; записує правильно прислівники з вивченими</p>	<p>Використання прислівників у власному мовленні. Удосконалення вміння будувати речення, до складу яких входять прислівники</p>

	орфограмами	
<p>Прийменник як службова частина мови. Прийменник як засіб зв'язку слів у словосполученні й реченні. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Види прийменників за будовою. Непохідні й похідні прийменники.</p>	<p>Учень : розуміє та пояснює роль прийменника в мовленні; з допомогою вчителя записує правильно прийменники, пояснює їх написання правилами. Діяльнісна складова знаходить прийменники в реченні; відрізняє їх від сполучників і часток; правильно поєднує з іменниками; аналізує тексти щодо правильності використання прийменників з відмінковими формами іменників; застосовує правила правопису прийменників</p>	<p>Уміння знаходити та розрізняти прийменники у реченні.</p>
<p>Сполучник як службова частина мови. Види сполучників за будовою, походженням. Використання сполучників у простому і складному реченнях: сполучники сурядності й підрядності.</p>	<p>Учень : розуміє і пояснює роль сполучника в мовленні; записує правильно сполучники, пояснює їх написання правилами. знаходить сполучники в реченні; відрізняє їх від прийменників і часток; визначає види сполучників за будовою, способом використання у простому й складному реченнях; правильно пише сполучники; помічає й виправляє помилки в написанні їх;</p>	<p>Уміння використовувати сполучники у власних висловленнях, складаючи прості та складні речення</p>
<p>Частка як службова частина мови. Части форми творчі та словотворчі. Части, що надають слову або реченню додаткових відтінків (практично). Правопис часток не і ні з різними частинами мови (узагальнення). Написання часток -бо, -но, -то, -от, -таки.</p>	<p>Учень: розуміє та пояснює роль частки в мовленні; з допомогою вчителя записує правильно частки, пояснює їх написання правилами.</p>	<p>Розпізнавання частки в реченні, відрізняє від інших службових частин мови;</p>

<p>Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням. Дефіс у вигуках. Кома і знак оклику при вигуках.</p>	<p>Учень: розуміє та пояснює роль вигуків у мовленні; з допомогою вчителя записує правильно вигуки, пояснює їх написання правилами.</p>	<p>Уміння відрізнити вигуки від інших службових частин мови</p>
<p>Узагальнення й систематизація вивченого про частини мови, правопис і використання їх у мовленні.</p>	<p>Учень : пригадує та систематизує вивчене</p>	

<p>Адаптація навчальної програми. Українська література 7 клас</p>		
<p>Зміст навчального матеріалу</p>	<p>Навчальні досягнення учня</p>	<p>Спрямованість освітньої роботи</p>
<p>ВСТУП Художній твір як явище мистецтва, новий ірреальний світ, створений письменником. Його особливість і значення. Функції мистецтва. МК: образотворче мистецтво, музичне мистецтво, кіномистецтво.</p>	<p>Учень: розуміє багатозначність художнього образу; називає і вміє відрізнити різні типи образів; за допомогою слова створює елементарні образи.</p>	<p>– розвиток пам'яті, мислення у процесі відповідей на запитання щодо змісту творів; – збагачення словникового запасу новими словами та образними виразами з прочитаного; формування та корекція умінь виразного читання, переказувати прочитане за планом</p>
<p>ІЗ ПІСЕННИХ СКАРБІВ Суспільно-побутові пісні «Ой на горі та жінці жнуть», «Стоїть явір над водою», «Гомін, гомін по діброві», «Ой у степу криниченька» (2 пісні — на вибір учителя). Висловлювання відомих людей про українські народні пісні. Їхнє ідейнохудожнє багатство. Жанровотематичне розмаїття пісень (суспільнопобутові: козацькі, чумацькі, кріпацькі, солдатські, бурлацькі, заробітчанські тощо), їхнє ідейнохудожнє</p>	<p>Учень: розуміє значення і функції пісні в житті українського народу; пригадує історичні відомості про часи, змальовані в піснях; вдумливо читає тексти</p>	<p>– формування умінь аналізувати твір; розвиток пам'яті, елементів творчої уяви; корекція мисленнєвої діяльності у процесі виділення та узагальнення художніх образів;</p>

<p>багатство. Трагізм і героїзм у козацьких і чумацьких піснях. Коломийки «Дозвілля молоді», «Жартівливі коломийки» — «перли розсипаного намиста». Особливість жанру і його життєвість. Побудова, ритм коломийок. Гумор і любов до життя. ТЛ: суспільно-побутові пісні, коломийки. МЗ: козацька доба (історія України).</p>		
<p>ПРО МИНУЛІ ЧАСИ Іван ФРАНКО. «Захар Беркут» Короткі відомості про митця і його багатогранну творчість. Змалювання героїчної боротьби русичів-українців проти монголо-татарських нападників. Образ тухольської громади: роль і місце кожного в суспільному житті. Лідерські якості головного героя твору. Патріотична ідея у творі. ТЛ: історична повість.</p>	<p>Учень: осмислено читає твір, намагається переказати зміст, назвати героїв</p>	<p>– уточнення зорового і слухового сприймання, розширення поля зору під час читання; корекція пам'яті, образного мислення і уявлень під час відтворення змісту прочитаного. Для кращого сприйняття твору учень переглядає фільм «Захар Беркут», 1971; режисер Леонід Осика (кіномистецтво)</p>
<p>Тарас ШЕВЧЕНКО. «Мені тринадцятий минало...», «Тополя», «Як умру, то поховайте...» Життєпис поета (вкуп з неволі, навчання в Петербурзькій академії мистецтв, збірка «Кобзар»). Мотив усеперемагаючого життєлюбства, доброти, любові. Зміна емоційного стану незахищеної дитячої душі у великому і складному світі («Мені тринадцятий минало...»). Ідея незнищенності справжнього кохання, краси, вірності («Тополя»). «Як умру, то поховайте...» – твір, що 43 Ключові компетентності Учень / учениця: дискутує з приводу порушених у творах проблем; критично оцінює тексти; зіставляє</p>	<p>Учень: знає основну інформацію про Т. Шевченка; намагається правильно будувати власне висловлювання про прочитане Вивчає напам'ять: 1 поезія на вибір.</p>	<p>Розвиток пам'яті (вірші учень вивчає з великим задоволенням); удосконалення умінь діалогічного та монологічного мовлення; виховання поваги до Т. Г.Шевченка, любові до Батьківщини, доброти, людяності.</p>

<p>специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва. Вивчас напам'ять: «Як умру, то поховайте...». НЛ–2 Емоційно-ціннісне ставлення Усвідомлення великого значення для формування особистості почуття вірності (ідеї, батьківщині, любові, принципам). єднає минуле, теперішнє і майбутнє. Історія його написання. Ідея єднання з рідною землею. Мрія про щасливе майбутнє свого народу, віра в нього. ТЛ: балада, метаморфози, ідея.</p>		
<p>Андрій Чайковський. «За сестрою» Коротко про митця. Відтворення історичних подій із позицій гуманізму. Напружений динамічний сюжет героїко-романтичної повісті. Образ Павлуся як утілення благородства і лицарства, сміливості й винахідливості. Родинні цінності і патріотизм у творі. Використання фольклорних мотивів, засобів (зокрема прийому гіперболізації). Благородство, відповідальність, мужність, вірність, життєлюбство запорозьких козаків. ТЛ: героїко-романтична повість, композиція.</p>	<p>Учень із допомогою вчителя намагається аналізувати повість, характеризувати образи козаків-запорожців; з'ясовує фольклорні мотиви, засоби; висловлює власні судження про геройство і лицарську відвагу головного героя Павлуся</p>	<p>формування і корекція умінь монологічного мовлення</p>
<p>Михайло СТЕЛЬМАХ. «Гуси-лебеді летять...» (фрагменти твору, розділи 1–9 на вибір учителя) Коротко про митця. Його поетичне сприйняття світу. Автобіографічна повість про дитинство. Єдність світу природи і світу дитячої душі (у вчинках, поведінці, роздумах, переживаннях).</p>	<p>Учень : уважно слухає про звичаї і традиції українського народу; переказує зміст розділів повісті; характеризує образ Михайлика, його сприйняття життя, образи діда, батьків, подружки Люби</p>	<p>– формування умінь аналізувати твір; розвиток пам'яті, елементів творчої уяви</p>
<p>Григор ТЮТЮННИК. «Климко» Коротко про</p>	<p>Учень : знає про події часів воєнного</p>	<p>Показати на прикладі Михайлика риси доброти,</p>

<p>дитинство письменника. Автобіографічна основа твору. Доля дитини в часи воєнного лихоліття. Ідея самопожертви. Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Художні особливості твору (мова персонажів, художня деталь). ТЛ: художня деталь.</p>	<p>лихоліття в Україні (Друга світова війна) намагається переказати зміст</p>	<p>чуйності, турботи до рідних та оточення</p>
<p>«ТИ ЗНАЄШ, ЩО ТИ — ЛЮДИНА...» Олекса СТОРОЖЕНКО. «Скарб» Короткі відомості про автора, його гумористичні твори. Морально-етичні проблеми в оповіданні. Гумористичне, викривальне зображення головного героя. Скарб — узагальнений образ щастя. Повчальний характер оповідання.</p>	<p>Учень : висловлює власні міркування про сенс людського буття, щастя людини</p>	<p>Усвідомлення значення загальнолюдських цінностей</p>
<p>Богдан ЛЕПКИЙ. «Мишка (Казка для дітей, для малих і великих)» Коротко про письменника. Актуальні морально-етичні проблеми в ньому. Збереження загальнолюдських цінностей – необхідна умова життя в суспільстві. Трагічна й комічна ситуації, їхня роль у розкритті головної думки, моралі.</p>	<p>виразно і вдумливо читає твір, переказує та коментує його зміст</p>	<p>Осмислення цінності життя людини, його наповненості й сенсу</p>
<p>Ліна КОСТЕНКО. «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила» Коротко про письменницю. Уявне, фантастичне і реальне в її поезіях. Ідея зіткнення неповторності й буденності в «Кольорових мишах». Умовна, вигадана ситуація. Образ особливої дівчинки Анни. Ідея глибокого духовного наповнення людини –</p>	<p>Учень: висловлює судження про духовність людини та її значення в сучасному житті; усвідомлює потребу в розвитку творчої уяви, фантазії Вивчає напам'ять: 1 вірш (на вибір).</p>	<p>необхідність виявляти активну життєву позицію в житті та прагнути максимальної самореалізації</p>
<p>Василь СИМОНЕНКО. «Лебеді материнства», «Ти</p>	<p>Вивчає напам'ять: 1 вірш (на вибір).</p>	<p>розвиток пам'яті, елементів творчої уяви</p>

знаєш, що ти — людина...», «Гей, нові Колумби й Магеллани...» Коротко про митця. Громадянські, патріотичні мотиви його лір		
Любов ПОНОМАРЕНКО. «Гер переможений» Загальнолюдська ідея гуманізму й толерантності. Особливості художніх засобів новели (роль деталей, поєднання різних часових площин тощо). ТЛ: новела.	Учень : розуміє значення понять «толерантність», «гуманізм»; уважно читає новелу; пояснює головну думку; коментує власне розуміння закінчення твору	судження про роль гуманізму, толерантності в розвитку людства і духовності кожної людини.
Олександр ГАВРОШ. «Неймовірні пригоди Івана Сили» Коротко про письменника. Повість про пригоди українського силача, який став чемпіоном Європи з кількох видів спорту, об'їздив півсвіту, здобувши безліч перемог. Іван Сила (Іван Фірцак) – утілення непереможного духу українського народу, його доброти й щирості. Морально-етична проблематика твору: добро і зло, справжня дружба і любов, чесність і підступність.	Учень : ознайомлюється з історичною довідкою про Івана Фірцака; переказує зміст повісті; визначає головні проблеми, характеризує образи героїв.	Для кращого сприйняття учень переглядає кінофільм «Іван Сила», 2013; режисер В. Андрієнко (кіномистецтво).
Андрій МАЛИШКО. «Пісня про рушник», «Чому, сказати, й сам не знаю...»	Учень: розуміє значення пісенної спадщини українських поетів Вивчає напам'ять: 1 вірш (на вибір).	розвиток пам'яті, елементів творчої уяви
УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, які вивчались упродовж року й викликали найбільшу зацікавленість.	Учень : називає імена митців та їхні твори, які вивчалися; виокремлює серед них ті, які найбільше запам'яталися	Усвідомлення потреби мати й захищати власну думку, власну позицію в процесі пізнання

Адаптація навчальної програми, зарубіжна література

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до навчальних досягнень	Адаптація
-----------------------------	--------------------------------	-----------

Оригінал і переклад	<p><i>дає визначення</i> понять «оригінал», «переклад»;</p> <p><i>розуміє</i> значення опанування творів в оригіналі;</p> <p><i>знає</i> імена видатних українських перекладачів.</p>	<p>1. Використання схем-алгоритмів до опрацювання твору.</p> <p>2. Виділення більше часу на виконання тестових завдань.</p> <p>3. Використання друкованих запитань під час написання літературних диктантів.</p>
Билини і балади	<p><i>виразно читає</i> билини й балади;</p> <p><i>переказує</i> сюжети билин і балад;</p> <p><i>називає</i> цикли билин;</p>	<p>4. Картки-підказки з теорії літератури.</p> <p>5. Зменшення кількості завдань.</p>
Історичне минуле в літературі	<p><i>усвідомлює</i> загрозу зникнення людства внаслідок війн на планеті Земля;</p> <p><i>знає</i> основні відомості про життя і творчість письменників;</p> <p><i>переказує</i> текст;</p> <p><i>висловлює</i> враження про ліричні твори про Другу світову війну.</p>	
Духовне випробування людини	<p><i>усвідомлює</i> цінність родинних стосунків;</p> <p><i>набуває</i> навичок ухвалювати життєво-важливі рішення;</p> <p><i>виразно читає</i> художні тексти;</p> <p><i>розповідає</i> про основні факти життя і творчості.</p>	

Англійська мова
Загальні характеристики ситуативного спілкування

Сфера спілкування	Тематика ситуативного спілкування	Мовленнєві функції	Адаптація
Особистісна	Я, моя родина, мої друзі Харчування Охорона здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • описувати, розповідати, характеризувати • запитувати та надавати інформацію • розпитувати з метою роз'яснення та уточнення інформації • пропонувати, приймати, відхиляти пропозицію • висловлювати свої враження, почуття та емоції • аргументувати свій вибір, точку зору • просити про допомогу • надавати оцінку подіям, ситуаціям, вчинкам, діям • оцінювати стан речей, події, факти • обмінюватись думками 	<ul style="list-style-type: none"> • описувати простими розповідними реченнями з використанням одного прикметника • надати учню структури утворення питальних речень у вигляді опорної таблиці • давати можливість учню користуватись підручником та конкретними вправами де є зазначені всі мовленнєві структури відповідно до теми • готуючи презентацію про країнознавчий матеріал, учень може зачитувати її. • Надати учню більше часу на підготовку монологічного мовлення • Не зупиняти та не виправляти помилки у вимові під час того як учень відовідає усно.
Публічна	Кіно і театр Спорт Україна Велика Британія		
Освітня	Шкільне життя		

Мовний інвентар – лексика

Тема	Лексичний діапазон
Я, моя родина, мої друзі	обов'язки в сім'ї домашні справи та побут родинні традиції та свята
Харчування	приготування їжі сервірування столу кухонні прилади, посуд способи обробки продуктів харчування
Охорона здоров'я	відвідування лікаря назви медичних закладів, захворювань та їх симптомів, лікарських засобів
Кіно і театр	відвідування театру, кінотеатру жанри елементи інтер'єру театру
Спорт	види спорту спортивні змагання відомі спортсмени спортивні клуби, секції
Україна	основні пам'ятки історії та культури Києва
Велика Британія	основні пам'ятки історії та культури Лондона
Шкільне життя	позакласні заходи шкільні свята та традиції

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Adverb	just, ever for time a lot, a little for degree of intensity
Conjunction	so and then for results and consequences
Determiner	enough and too for sufficiency and insufficiency a little, much for quantities with mass (uncountable) nouns
Modality	must/mustn't, need/needn't for (absence of) obligation should/shouldn't for advice or suggestions
Preposition	prepositions in time phrases (before, after, for, since)
Pronoun	reflexive pronouns for emphasis (myself, ourselves, etc.)
Verb	Past Perfect(general) question tags

- Лексику до тем подавати учню в ілюстраціях, відео презентаціях та на очних прикладах (наприклад шкільне приладдя, меблі, фрукти та овочі, погодні умови, природа навколо нас, однокласники (зовнішність та характер)
- Словникові диктанти учень пише не на слух , а перекладає слова написані задалегідь, на письмові роботи слід додати учню трошки більше часу
- Лексику подавати найбільш вживану, щоуроку повертатися до тем, які вже опрацювали, щоб повторювати лексичні одиниці та правильно використовувати їх в усному мовленні
- Учень добре запам'ятовує матеріал, переглядаючи мультфільми. Граматичні структури слід подавати у відео презентаціях з субтитрами, використовувати відео вікторини з правильними відповідями, це дасть змогу учню на уроці оцінити свої власні досягнення
- При виконанні тестових завдань чи читання тексту на встановлення загальної чи детальної інформації слід дозволити учню скористатися словником, якщо значення того чи іншого слова впливає на його подальшу роботу з текстом
- При виконання завдань з аудіювання, запис (учні слухають двічі) можна увімкнути ще один раз. Перед аудіюванням слід подати учню список нових лексичних одиниць, які звучатимуть у записі
- При виконанні письмової роботи, учень може використовувати опорні фрази, початки речень, прийменники, план, питання та ілюстрації.

Адаптація програми з алгебри

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу	Адаптації
Тема 1. ЦІЛІ ВИРАЗИ (30 год)		
<p>Учень/учениця: наводить приклади: числових виразів; виразів зі змінними; одночленів; многочленів пояснює:</p> <ul style="list-style-type: none"> • як знайти числове значення виразу зі змінними при заданих значеннях змінних; • що таке: тотожні вирази, тотожне перетворення виразу, одночлен стандартного вигляду, коефіцієнт; <p>формулює:</p> <ul style="list-style-type: none"> • означення: одночлена, степеня з натуральним показником; многочлена, подібних членів многочлена, степеня многочлена; • властивості степеня з натуральним показником; • правила: множення одночлена і 	<p>Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази.</p> <p>Тотожність. Тотожні перетворення виразу.</p> <p>Степінь з натуральним показником. Властивості степеня з натуральним показником.</p> <p>Одночлен. Піднесення одночленів до степеня. Множення одночленів. Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення. Степінь многочлена.</p>	<p>1) Використання схем до вивчення теми «Цілі вирази»</p> <p>2) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео.</p> <p>3) Підказки з формулами (особливо під час самостійних чи контрольних робіт), які залишаю у зошиті школяра.</p> <p>4) Покрокові інструкції виконання завдань.</p> <p>5) Використання форми тесту, а не форму опису.</p>

<p>многочлена, множення двох многочленів;</p> <p>розв'язує вправи, що передбачають: обчислення значень виразів зі змінними; зведення одночлена до стандартного вигляду; перетворення добутку одночлена і многочлена, суми, різниці, добутку двох многочленів у многочлен; розкладання многочлена на множники способом винесення спільного множника за дужки, способом групування, за формулами скороченого множення та із застосуванням декількох способів; використання зазначених перетворень у процесі розв'язування рівнянь, доведення тверджень</p>	<p>Додавання, віднімання і множення многочленів.</p> <p>Формули квадрата двочлена, різниці квадратів, суми і різниці кубів.</p> <p>Розкладання многочленів на множники</p>	<p>6) Підготовка друкованих запитань при написанні математичних диктантів.</p> <p>7) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p>
<p>Тема 2. ФУНКЦІЇ (10 год)</p>		
<p>Учень/учениця: наводить приклади: функціональних залежностей; лінійних функцій; пояснює, що таке: аргумент; функція; область визначення функції; область значень функції; графік функції; формулює означення понять: функція; графік функції; лінійна функція; пряма пропорційність; називає та ілюструє на прикладах способи задання функції; описує побудову графіка функції, зокрема лінійної та її окремого виду – прямої пропорційності; розв'язує вправи, що передбачають: знаходження області визначення функції; знаходження значення функції за даним значенням аргументу; побудову графіка лінійної функції; знаходження за графіком функції значення функції за даним значенням аргументу і навпаки; визначення окремих характеристик функції за її графіком (додатні значення, від'ємні значення, нулі); складає та розв'язує задачі на: пряму пропорційність на основі життєвого досвіду; побудову</p>	<p>Функціональна залежність між величинами як математична модель реальних процесів.</p> <p>Функція. Область визначення та область значень функції. Способи задання функції. Графік функції.</p> <p>Лінійна функція її графік та властивості</p>	<p>1) Використання схем до вивчення теми «Функції»</p> <p>2) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео.</p> <p>3) Використання друкованих таблиць графіків функції (як підказка), які залишаю у зошиті школяра.</p> <p>4) Покрокові інструкції побудови та дослідження графіків функції.</p> <p>5) Поділ складних завдань побудов графіків функції на простіші, тезовий та спрощений виклад.</p> <p>6) Використання форми тесту, а не форму опису.</p> <p>7) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p>

графіків при моделюванні реальних процесів з використанням лінійної функції тощо		
Тема 3. ЛІНІЙНІ РІВНЯННЯ ТА ЇХ СИСТЕМИ (18 год)		
<p>Учень/учениця: наводить приклади: рівняння з однією та двома змінними; лінійних рівнянь з однією та двома змінними; системи двох лінійних рівнянь з двома змінними; пояснює:</p> <ul style="list-style-type: none"> · що таке система двох лінійних рівнянь з двома змінними; · скільки розв'язків може мати система двох лінійних рівнянь з двома змінними; <p>формулює означення: лінійних рівнянь з однією та двома змінними; розв'язку рівняння з двома змінними; розв'язку системи двох лінійних рівнянь з двома змінними; будує графіки лінійних рівнянь із двома змінними; описує способи розв'язування системи двох лінійних рівнянь з двома змінними; характеризує випадки, коли система двох лінійних рівнянь з двома змінними має один розв'язок; має безліч розв'язків; не має розв'язків; складає: рівняння та системи рівнянь за умовою текстової задачі; розв'язує: лінійні рівняння з однією змінною і рівняння, що зводяться до них; текстові задачі за допомогою лінійних рівнянь з однією змінною; системи двох лінійних рівнянь з двома змінними, вказаними у змісті способами; текстові задачі за допомогою систем двох лінійних рівнянь з двома змінними</p>	<p>Лінійне рівняння з однією змінною. Лінійне рівняння з двома змінними та його графік.</p> <p>Система двох лінійних рівнянь з двома змінними.</p> <p>Розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними: графічним способом; способом підстановки; способом додавання.</p> <p>Лінійні рівняння та їх системи як математичні моделі текстових задач</p>	<p>1) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео.</p> <p>2) Покрокові інструкції розв'язування систем двох лінійних рівнянь з двома змінними.</p> <p>3) Використання індивідуальних перевірних робіт у вигляді карток, де лише необхідно вставити правильну відповідь чи встановити відповідність, онлайн тестів.</p> <p>4) Деталізування завдання (розбивання на частини).</p> <p>5) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p>
<p>Розв'язує сюжетні задачі: на рух з точки зору його безпеки; на розпорядження власними та родинними фінансами; фінансового змісту крізь призму історичних подій тощо</p>		

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу	Адаптації
Тема 1. ЕЛЕМЕНТАРНІ ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ (8 год)		
<p>Учень/учениця: наводить приклади геометричних фігур, указаних у змісті; пояснює, що таке: точка, пряма, належати, лежати між, відрізок, промінь, кут, довжина відрізка, градусна міра кута, рівні відрізки, рівні кути, бісектриса кута, відстань між точками; формулює: властивості: розміщення точок на прямій; вимірювання й відкладання відрізків і кутів; класифікує кути (гострі, прямі, тупі, розгорнуті); вимірює та обчислює: довжину відрізка, градусну міру кута, використовуючи властивості їх вимірювання; зображує і знаходить на малюнках геометричні фігури, вказані у змісті застосовує вивчені означення і властивості до розв'язування задач</p>	<p>Геометричні фігури.</p> <p>Точка, пряма, відрізок, промінь, кут. Їх властивості.</p> <p>Вимірювання відрізків і кутів. Бісектриса кута.</p> <p>Відстань між двома точками</p>	<p>1) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео</p> <p>2) Використання макетів геометричних фігур</p> <p>4) Використання трафаретів при побудові кутів</p> <p>5) Використання індивідуальних перевірних робіт у вигляді карток, де лише необхідно вставити правильну відповідь чи встановити відповідність, онлайн тестів</p> <p>6) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p> <p>7) Підготовка друкованих запитань при написанні геометричних диктантів.</p> <p>8) Покрокові інструкції розв'язування задач з теми</p>
Тема 2. ВЗАЄМНЕ РОЗМІЩЕННЯ ПРЯМИХ НА ПЛОЩИНІ (12 год)		
<p>Учень/учениця: наводить приклади геометричних фігур, указаних у змісті співвідносить з об'єктами навколишньої дійсності: суміжні та вертикальні кути, паралельні та</p>	<p>Суміжні та вертикальні кути, їх властивості. Паралельні та перпендикулярні прямі, їх властивості.</p> <p>Перпендикуляр. Відстань</p>	<p>1) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео чи презентації.</p> <p>2) Схеми- підказки (видів кутів, паралельні</p>

<p>перпендикулярні прямі; пояснює: що таке теорема, означення, ознака, наслідок, умова і вимога теореми, пряме і обернене твердження, доведення теореми; суть доведення від супротивного; формулює: · <i>означення:</i> суміжних і вертикальних кутів, паралельних і перпендикулярних прямих, перпендикуляра, відстані від точки до прямої; · <i>властивості:</i> суміжних і вертикальних кутів; паралельних і перпендикулярних прямих, кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною; · <i>ознаки паралельності прямих</i> вимірює та обчислює відстань від точки до прямої; зображує та знаходить на малюнках: паралельні й перпендикулярні прямі; перпендикуляр; кути, утворені при перетині двох прямих січною; обґрунтовує паралельність і перпендикулярність прямих; доводить: властивості суміжних і вертикальних кутів; паралельних прямих; перпендикулярних прямих; застосовує вивчені означення і властивості до розв'язування задач</p>	<p>від точки до прямої. Кут між двома прямими, що перетинаються.</p> <p>Кути, утворені при перетині двох прямих січною. Ознаки паралельності прямих.</p> <p>Властивості кутів, утворених при перетині паралельних прямих січною</p>	<p>та перпендикулярні прямі).</p> <p>3) Використання індивідуальних перевірних робіт у вигляді карток, де лише необхідно вставити правильну відповідь чи встановити відповідність, онлайн тестів .</p> <p>4) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p> <p>5) Підготовка друкованих запитань при написанні геометричних диктантів.</p> <p>6) Покрокові інструкції задач з теми.</p>
--	---	--

Тема 3. ТРИКУТНИКИ. ОЗНАКИ РІВНОСТІ ТРИКУТНИКІВ (22 год)

<p>Учень/учениця: наводить приклади: геометричних фігур, указаних у змісті; рівних фігур; пояснює, що таке рівні фігури; формулює: · <i>означення:</i> зовнішнього кута трикутника; різних видів трикутників; бісектриси, висоти, медіани трикутника; · <i>властивості:</i> рівнобедреного і прямокутного трикутників; <i>ознаки:</i> рівності трикутників, рівнобедреного трикутника; класифікує трикутники за</p>	<p>Трикутник і його елементи. Висота, бісектриса і медіана трикутника.</p> <p>Рівність геометричних фігур. Ознаки рівності трикутників.</p> <p>Види трикутників.</p> <p>Рівнобедрений трикутник, його властивості та ознаки.</p>	<p>1) Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео чи презентації.</p> <p>2) Таблиці видів трикутників (як підказка) у зошиті школяра.</p> <p>3) Використання індивідуальних перевірних робіт у вигляді карток, де лише необхідно вставити</p>
--	--	--

<p>сторонами і за кутами; зображує та знаходить на малюнках: рівносторонні, рівнобедрені, прямокутні трикутники та їх елементи; зовнішній кут трикутника; рівні трикутники; обґрунтовує: належність трикутника до певного виду; рівність трикутників; доводить: властивості й ознаки рівнобедреного трикутника; властивість кутів трикутника; властивість зовнішнього кута трикутника; застосовує вивчені означення і властивості до розв'язування задач практичного змісту</p>	<p>Нерівність трикутника. Сума кутів трикутника. Зовнішній кут трикутника та його властивості. Властивості прямокутних трикутників</p>	<p>правильну відповідь чи встановити відповідність, онлайн тестів . 4)Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт. 5)Підготовка друкованих запитань при написанні геометричних диктантів. 6) Використання трафаретів для побудови трикутників. 7) Покрокові інструкції розв'язування задач з теми.</p>
---	---	---

Тема 4. КОЛО І КРУГ (8 год)

<p>Учень/учениця: наводить приклади геометричних фігур, указаних у змісті; формулює: <i>означення:</i> кола, круга, їх елементів; дотичної до кола; серединного перпендикуляра до відрізка; кола, описаного навколо трикутника, і кола, вписаного в трикутник; <i>властивості:</i> серединного перпендикуляра до відрізка; бісектриси кута; дотичної до кола; діаметра і хорди кола; серединних перпендикулярів до сторін трикутника; бісектрис кутів трикутника; зображує та знаходить на малюнках: коло та його елементи; дотичну до кола; коло, вписане в трикутник; коло, описане навколо трикутника; виконує циркулем і лінійкою задачі на побудову вказані у змісті; застосовує вивчені означення і</p>	<p>Коло. Круг. Дотична до кола та її властивість. Основні задачі на побудову: - побудова трикутника за трьома сторонами; - побудова кута, що дорівнює даному; - побудова бісектриси даного кута; - поділ даного відрізка навпіл; - побудова прямої, перпендикулярної до даної. Коло, описане навколо трикутника. Коло, вписане в трикутник</p>	<p>1)Демонстрування та пояснення матеріалу за допомогою відео чи презентації. 2) Картка формул площі кола та його довжини (як підказка) у зошиті школяра. 3)Використання індивідуальних перевірних робіт у вигляді карток, де лише необхідно вставити правильну відповідь чи встановити відповідність, онлайн тестів . 4)Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт. 5)Підготовка друкованих запитань при написанні геометричних</p>
--	---	--

властивості до розв'язування задач, зокрема практичного змісту		диктантів. 6) Використання графаретів для побудови кола. 7) Покрокові інструкції розв'язування задач з теми.
<p>Розв'язує задачі практичного змісту на: знаходження відстані до недоступної точки; встановлення рівновіддаленості об'єктів на поверхні Землі; використання жорсткості трикутника в будівництві тощо</p>		

Адаптація навчальної програми з географії

Зміст навчального матеріалу	Адаптації
Географічні наслідки руху Землі	Використання письмового цифрового диктанту як виду перевірки по даній темі
Кліматотвірні чинники	Використання додаткової схеми: “Розподіл поясів атмосферного тиску” та малюнку: “Схема повітряних течій біля поверхні Землі”
Природні комплекси материків та океанів. Широтна зональність і висотна поясність	Використання готової друкованої таблиці: “Природні зони материків світу”
Географічне положення Африки	Використання настільної підказки: “План вивчення материка”
Практична робота: “Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Африки”	Особиста допомога при нанесенні географічних об'єктів; Зразок контурної карти з правильним нанесенням географічних об'єктів
Практична робота: “Визначення географічних координат крайніх точок та протяжності материка з півночі на південь та із заходу на схід”	Використання друкованої підказки: “Визначення географічних координат та визначення протяжності у градусах та кілометрах”
Типи клімату. Практична робота: “Визначення типів клімату Африки за кліматичними діаграмами”	Використання кліматодіаграм у друкованому кольоровому форматі
Поверхневі води Африки	Використання друкованої роботи: “Географічна мозаїка” для самоперевірки даної теми
Природні зони Африки. Закономірності їх поширення	Використання спрощеної опорної схеми: “Природні зони Африки”

Зміст навчального матеріалу	Вимоги до навчальних досягнень	Адаптації
<p>Речовина і поле. Основні положення атомно-молекулярного вчення. Початкові відомості про будову атома.</p> <p>Фізичні тіла й фізичні явища.</p> <p>Фізичні величини та їх вимірювання. Міжнародна система одиниць фізичних величин.</p> <p>Механічний рух. Відносність руху. Тіло відліку. Система відліку. Матеріальна точка.</p>	<p><i>називає</i> характерні ознаки фізичних явищ, їх відмінність від біологічних, хімічних інших явищ; <i>наводить приклади</i> фізичних явищ, фізичних тіл та фізичних величин; <i>знає</i> символи та одиниці основних фізичних величин. розуміє основні положення атомно-молекулярного вчення.</p> <p>називає види механічного руху; <i>володіє</i> поняттям, формулює визначення фізичної величини (швидкість, період обертання, переміщення, амплітуда коливань, період та частота коливань) і <i>вміє</i> обрати її одиницю;</p>	<p>Називає речовини, з яких виготовлені тіла, називає фізичні явища у природі. Вчиться розпізнавати зміни у природі. Робота з папером, пластиліном, глиною, тістом: виготовлення фізичних тіл із запропонованих речовин.</p> <p>Картки-підказки перекладу одиниць вимірювання швидкості, часу та шляху. Використання схем-алгоритмів для розв'язку задач.</p>

<p>Явище інерції. Інертність тіла. Маса тіла. Густина речовини. Сила. Тиск твердих тіл, рідин та газів. Деформація.</p> <p>Механічна робота та енергія</p>	<p><i>називає</i> вживані одиниці часу, шляху, швидкості, періоду обертання, періоду та частоти коливань; <i>розуміє</i> відносність руху.</p> <p><i>знає і описує</i> фізичні явища і процеси (інерція, деформація, тяжіння, тертя, тиск); формулює визначення фізичної величини (маса, густина речовини, сила, коефіцієнт тертя, тиск, сила тиску) та вміє обрати її одиницю;</p> <p>Формулює визначення фізичної величини (механічна робота, потужність, кінетична і потенціальна енергія, момент сили, коефіцієнт корисної дії) і вміє обрати її одиницю; <i>розуміє</i> сутність закону збереження механічної енергії, умову рівноваги важеля, принцип дії простих механізмів; <i>знає</i> різновиди важеля.</p>	<p>Виконує дії з папером, тканиною, пластиліном, олівцями, кухонними губками (згинає, складає, змінює форму). Переглядає анімаційні ролики.</p> <p>Використання візуалізаційних карток, предметів, аудіо- та відеороликів.</p>
--	---	--

Адаптація програми з інформатики

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу	Адаптації
Служби Інтернету		
<p>Учень/учениця Знання складова <i>Пояснює</i> принципи функціонування служб електронної пошти та спільного доступу, поняття</p>	<p>Поштові служби Інтернету. Створення електронної скриньки. Надсилання, отримання, перенаправлення</p>	<p>1) Використання інтерактивного підручника, відео чи презентації при поясненні навчального матеріалу</p>

<p>хмарних сервісів. <i>Пояснює</i> небезпеки, пов'язані з використанням електронної пошти. <i>Пояснює</i> основні принципи функціонування Інтернету речей, поняття кінцевого пристрою, проміжного мережевого пристрою, середовища передавання даних, датчика в пристрої, контролера</p> <p>Діяльнісна складова <i>Створює</i> поштову скриньку та використовує її. <i>Створює</i> і використовує списки розсилки. <i>Уміє</i> працювати в команді й організовувати спільну роботу в онлайн-середовищах. <i>Використовує</i> онлайніві перекладачі</p> <p>Ціннісна складова <i>Усвідомлює</i> переваги та недоліки електронної пошти як засобу спілкування. <i>Дотримується</i> принципів електронного етикету та безпечного користування електронною поштою. <i>Усвідомлює</i> цінність персонального освітньо-комунікаційного середовища для навчання та саморозвитку. <i>Усвідомлює</i> значення Інтернету речей у житті людини</p>	<p>повідомлень. Пересилання файлів. Використання адресної книги та списків розсилки.</p> <p>Етикет електронного листування. Правила безпечного користування електронною скринькою. Основні ознаки спаму й фішингу.</p> <p>Використання інтернет-ресурсів для спільної роботи. Рівні та способи доступу до ресурсів.</p> <p>Зберігання даних та колективна робота з документами в Інтернеті; керування спільним доступом до них. Хмарні сервіси.</p> <p>Онлайніві перекладачі.</p> <p>Інтернет речей</p>	<p>2)Виконання практичних робіт з детальною ілюстрованою покроковою інструкцією.</p> <p>3)Використання форми тесту, а не форму опису.</p> <p>4)Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт.</p>
Опрацювання табличних даних		
<p>Учень/учениця Знаннєва складова <i>Пояснює</i> призначення електронних таблиць, зокрема як засобу моделювання.</p>	<p>Поняття електронної таблиці. Табличні процесори, їх призначення. Середовище табличного процесора.</p>	<p>1)Використання інтерактивного підручника, відео чи презентації при поясненні навчального матеріалу</p>

<p><i>Знає</i> принципи адресації клітинок і діапазонів. <i>Називає</i> основні типи даних та пояснює їхнє призначення. <i>Називає і пояснює</i> призначення основних об'єктів ЕТ. <i>Пояснює</i> поняття моделі</p> <p>Діяльнісна складова <i>Застосовує</i> засоби опрацювання електронних таблиць для розв'язання навчальних і життєвих задач. <i>Аналізує</i> умову задачі, виокремлює зв'язки між величинами. Реалізує математичні моделі засобами електронних таблиць. <i>Використовує</i> формули в електронних таблицях. <i>Редагує і форматує</i> електронні таблиці. <i>Застосовує</i> засоби автозаповнення й автозавершення для прискорення введення даних</p> <p>Ціннісна складова <i>Розпізнає</i> задачі, для яких доцільно використовувати електронні таблиці. <i>Робить висновки</i> на основі аналізу даних в електронних таблицях</p>	<p>Об'єкти електронних таблиць — аркуш, клітинка, діапазон клітинок. Типи даних: числові, грошові, дати, текст, відсотки. Введення, редагування й форматування даних основних типів.</p> <p>Адресація. Формули. Редагування та форматування електронних таблиць. Копіювання та переміщення клітинок і діапазонів, зокрема тих, що містять формули. Автозаповнення та автозавершення. Моделі. Етапи побудови моделей. Реалізація математичних моделей</p>	<p>2) Виконання практичних робіт з детальною ілюстрованою покроковою інструкцією.</p> <p>3) Використання форми тесту, а не форму опису.</p> <p>4) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт</p> <p>5) Використання таблиць, схем підказок з «гарячими клавішами» для роботи з електронними таблицями.</p>
Алгоритми та програми		
<p>Учень/учениця Знаннєва складова <i>Пояснює</i> поняття величини, змінної та операції присвоювання. <i>Знає</i> базові алгоритми роботи зі змінними: обмін значеннями, визначення</p>	<p>Величини. Змінні. Вказівка присвоювання. Створення алгоритмів і програм з використанням змінних і різних алгоритмічних структур: лінійних, розгалужень і</p>	<p>1) Використання інтерактивного підручника, відео чи презентації при поясненні навчального матеріалу</p> <p>2) Виконання практичних робіт з детальною</p>

<p>найбільшого й найменшого з двох значень</p> <p>Діяльнісна складова <i>Використовує</i> різні алгоритмічні структури та змінні для розв'язання навчальних і життєвих задач. <i>Застосовує</i> засоби програмування для побудови моделей</p> <p>Ціннісна складова <i>Усвідомлює</i> роль програмування та моделювання для розв'язання навчальних і життєвих задач</p>	<p>повторень.</p> <p>Опис моделей у середовищі програмування</p>	<p>ілюстрованою покроковою інструкцією.</p> <p>3) Використання форми тесту, а не форму опису.</p> <p>4) Збільшення часу на виконання завдань чи перевірних робіт</p>
---	--	--

**Адаптована програма з музичного мистецтва для учня 7-А класу
Лозинського Матвія
Мистецтво: діалог традицій і новаторства**

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Адаптації
<p>1. Музичне мистецтво в нашому житті</p>	<p>Знансвий компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> орієнтується в особливостях музичної культури рідного краю; називає видатних митців (композиторів, виконавців, мистецькі колективи тощо) рідного краю; знає про аранжування в музичному мистецтві; наводить приклади аранжування в народній й академічній музиці; наводить приклади відображення етнічних мотивів у класичній і сучасній музиці <p>Діяльнісний компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> виконує пісні, створює вокальні та інструментальні імпровізації; порівнює оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань; застосовує знання та вміння з аранжування народної музики у власній виконавській творчості 	<p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> основні риси творчості відомих композиторів минулого і сучасності (за допомогою вчителя); <p>наводить приклади:</p> <ul style="list-style-type: none"> музичної спадщини видатних представників різних національних культур; <p>обгрунтовує:</p> <p>логіку розвитку музичних явищ як відображення явищ життя (за допомогою вчителя);</p> <p>спостерігає:</p> <ul style="list-style-type: none"> за інтонаційно-образною драматургією (взаємодією образів проявів життя) музичних творів; <p>порівнює:</p> <ul style="list-style-type: none"> оригінальні музичні твори та варіанти їх обробок, аранжувань (за допомогою вчителя); <p>уміє:</p>

	<p>Ціннісний компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявляє емоції, що викликають твори мистецтва, характеризує їх вплив; • аналізує твори музичного мистецтва, виявляє емоційно-ціннісне ставлення до них; • усвідомлює необхідність збереження художнього надбання людства 	<ul style="list-style-type: none"> • реалізувати набуті знання у власній творчій діяльності (за допомогою вчителя); <p>виразно виконує, відображаючи зміст твору:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сучасні пісні українських і зарубіжних композиторів;
<p>2. Новаторство в музичному мистецтві</p>	<p>Знаннєвий компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> • орієнтується в особливостях музичних явищ ХХ–ХХІ ст. (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня та ін.); • називає виражальні засоби електронної музики <p>Діяльнісний компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> • порівнює рок-оперу, мюзикл і класичні музично-театральні жанри; • розрізняє й виконує вокальні твори сучасних напрямів (джаз, рок, поп, шансон, авторська пісня); • створює елементарні музичні/ритмічні композиції, зокрема з використанням комп'ютерних технологій; • застосовує знання про сучасні музичні напрями у власній творчій діяльності <p>Ціннісний компонент</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлює емоційно-ціннісне ставлення до творів сучасного музичного мистецтва; • аналізує, інтерпретує, дає естетичну оцінку творам музичного мистецтва, (зокрема, естетично оцінює музичний супровід медіа та інтернет-простору з активною критичною позицією); • усвідомлює загальнолюдські цінності, транслятором яких є твори музичного мистецтва 	<p>спостерігає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • за побутуванням різних видів і жанрів музики в житті людини і суспільства; <p>розпізнає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • різні форми музичного втілення художньої картини світу (за допомогою вчителя); <p>називає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • провідних представників світової музичної культури; <p>визначає:</p> <ul style="list-style-type: none"> • види, стилі і жанри музичної творчості щодо специфіки відображення ними життєвого змісту (за допомогою вчителя); <p>висловлює судження про:</p> <ul style="list-style-type: none"> • значення музики в житті людини та суспільства; <p>застосовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> • набуті знання у власній культуротворчій діяльності; <p>виконує:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сучасні пісні українських та зарубіжних композиторів, народні пісні; <p>уміє:</p> <ul style="list-style-type: none"> • висловлювати власну естетичну оцінку явищам музичної культури минулого і сучасності (за допомогою вчителя); <p>обґрунтовує:</p> <ul style="list-style-type: none"> • власну думку щодо соціокультурного значення музичного мистецтва (за допомогою вчителя);

	<p>минулого і сучасності; <i>усвідомлює</i> необхідність збереження мистецького надбання людства</p>	<p>виявляє: готовність до використання набутих предметних компетенцій у процесі творчої самореалізації.</p>
--	--	--

7 клас, адаптація програми з біології

(70 год – 2 год на тиждень, з них 6 год – резервні)

Наведена кількість годин на вивчення кожної теми є орієнтовною. Послідовність тем у межах одного навчального року вчитель може змінювати на власний розсуд (без порушення логіки викладання). Елементи змісту, які є не обов'язковими й можуть вивчатися опційно (за вибором учителя), виділено *курсивом*; так само виділено опційні складові очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Виконання та захист проектів передбачає проведення учнями дослідницької роботи та представлення її результатів; проекти інших типів (творчі, інформаційні тощо) вчитель може впроваджувати додатково за бажанням. Кожен учень упродовж навчального року має взяти участь хоча б в одному навчальному проекті.

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів		Зміст навчання	
Вступ (орієнтовно 4 години)			
Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
розпізнає: - клітини, <i>тканини</i> , органи, системи органів тварин; описує: - будову тіла тварин, використовуючи <i>опудала</i> , муляжі, <i>вологі препарати</i> , колекції; характеризує: - типи живлення: автотрофний та гетеротрофний; порівнює: - клітини тварин, рослин, грибів	оперує термінами: - тварини, автотрофний організм, гетеротрофний організм називає: - середовища існування тварин; - прояви життєдіяльності тварин; - ознаки тваринної клітини; - <i>тканини тварин</i> , органи, системи органів та їхні функції; пояснює: - відмінності тварин від рослин та грибів	Основні відмінності тварин від рослин та грибів. Особливості живлення тварин. Будова тварин: клітини, <i>тканини</i> , органи та системи органів. Демонстрування: <i>опудал</i> , <i>вологих препаратів</i> , колекцій зображень (у тому числі електронних) тварин.	1. Використання малюнків, фотографій для розпізнавання клітини тварин; <i>тканини тварин</i> ; будову клітин тварин і рослин, типи живлення. 2. Використання схем- підказок, для визначення будови клітини тварин. 3. За допомогою карточок із малюнками тварин –виконання завдання щодо порівняння клітини тварин, рослин, грибів. 4. Використання біологічного словника.
Ставлення			
висловлює судження: - щодо значення знань про тварин у природі та житті людини			
Тема 1. Різноманітність тварин (орієнтовно 26 год)			
Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
розпізнає: - тварин на зображеннях, у колекціях (на прикладі зазначених у змісті груп тварин); характеризує:	оперує термінами: - вид, безхребетні, хордові називає: - середовища існування та способи життя тварин;	[розглядаються особливості будови, способу життя, різноманітність, роль у природі та значення в	1. Використання малюнків, фотографій для вивчення особливостей будови, способу життя, різноманітність тварин . 2. Використання схем- підказок, для визначення пристосування тварин до

<p>- пристосування тварин до життя у воді;</p> <p>- пристосування тварин до життя на суходолі;</p> <p>- пристосування тварин до життя у ґрунті;</p> <p>- пристосування тварин до польоту;</p> <p>- пристосування тварин до паразитичного способу життя (на прикладі паразитичних червів та членистоногих);</p> <p>установлює зв'язок</p> <p>- між будовою тварин і способом життя;</p> <p>вдосконалює уміння</p> <p>- роботи з натуральними об'єктами та лабораторним обладнанням;</p> <p>дотримується правил</p> <p>- особистої гігієни для попередження зараження паразитичними безхребетними тваринами</p>	<p>- особливості зовнішньої будови, які відрізняють тварин зазначених груп серед інших організмів;</p> <p>- рідкісні види тварин України та свого краю;</p> <p>наводить приклади:</p> <p>- тварин зазначених груп;</p> <p>- видів тварин, поширених в Україні та своїй місцевості;</p> <p>- видів тварин, що є паразитами людини та переносниками збудників хвороб</p>	<p>житті людини тварин зазначених груп].</p> <p>Способи класифікації тварин (за середовищем існування, способом пересування, способом життя тощо).</p> <p>Кишковопорожнинні.</p> <p>Кільчасті черви.</p> <p>Членистоногі: Ракоподібні, Павукоподібні, Комахи.</p> <p>Молюски.</p> <p>Паразитичні безхребетні тварини.</p> <p>Риби. Амфібії. Рептилії.</p> <p>Птахи. Ссавці.</p> <p>Демонстрування</p> <p>мікропрепаратів, <i>вологих препаратів</i>, колекцій, <i>опудал</i>, зображень (у тому числі електронних) тварин</p> <p>Лабораторні дослідження:</p>	<p>середовища їх існування.</p> <p>3. Для виконання лабораторних робіт використовуються готові шаблони, збільшується час виконання роботи.</p> <p>4. Для виконання практичної роботи, змінюється число прикладів пристосувань тварин до способу життя.</p> <p>5. Виконання міні- проекту можливе без додаткових завдань.</p>
Ставлення		<p>зовнішньої будови та руху кільчастих червів (на прикладі дощового черв'яка або трубочника); будови черепашки (мушлі) червононогих та двостулкових молюсків.</p> <p>Практичні роботи:</p> <p>1. Виявлення прикладів пристосувань до способу життя в комах.</p> <p>2. Виявлення прикладів</p>	
<p>висловлює судження:</p> <p>- щодо різноманітності тварин, їх ролі у природі та значення в житті людини;</p> <p>- щодо значення знань про біологічні особливості паразитичних безхребетних тварин для попередження зараження ними;</p> <p>виявляє:</p> <p>- ціннісне ставлення до тварин та власного здоров'я;</p> <p>робить висновок:</p> <p>- особливості будови організму тварин є результатом пристосування до характерного для них способу життя</p>			

	<p>приспосовань до способу життя у представників різних екологічних груп птахів.</p> <p>3. Визначення особливостей зовнішньої будови хребетних тварин у зв'язку з пристосуванням до різних умов існування.</p> <p>Міні-проект (тематика за вибором учителя)</p>	
--	--	--

Тема 2. Процеси життєдіяльності тварин (орієнтовно 16 год)

Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
<p>розрізняє (на зображеннях):</p> <ul style="list-style-type: none"> - системи органів тварин; - типи симетрії тіла тварин; - типи кровоносної системи; - типи розвитку тварин; <p>характеризує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - різноманітність травних систем тварин; - транспорт речовин у тварин різних груп; - радіальну та двобічну симетрії тіла; - способи пересування тварин; - різноманітність покривів тіла тварин; - особливості нервової системи та органів чуття в різних груп тварин; - форми розмноження, запліднення тварин; - прямий та непрямий розвиток; <p>порівнює:</p>	<p>оперує термінами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - живлення, дихання, транспорт речовин, виділення, рух, подразливість, розмноження, ріст, розвиток <p>називає:</p> <ul style="list-style-type: none"> - процеси життєдіяльності тварин: живлення, дихання й газообмін, транспорт речовин, виділення, рух, подразливість, розмноження, ріст і розвиток; - органи травлення, дихання (газообміну), кровообігу, виділення; - основні функції крові та типи кровоносних систем; - види скелета; - типи симетрії тіла; - органи чуття; - форми розмноження; - статеві клітини; - типи розвитку; 	<p>Живлення і травлення.</p> <p><i>Особливості обміну речовин гетеротрофного організму.</i></p> <p><i>Різнманітність травних систем.</i></p> <p>Дихання та газообмін у тварин. Органи дихання, їх різноманітність. Значення процесів дихання.</p> <p>Транспорт речовин у тварин. Незамкнена та замкнена кровоносні системи. Кров, її основні функції.</p> <p>Виділення, його значення для організму. Органи виділення тварин.</p> <p>Опора і рух. Види скелета. Значення опорно-рухової системи. Два типи симетрії як відображення способу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання малюнків, фотографій для вивчення основних процесів життєдіяльності. 2. Використання схем- підказок, для визначення відповідного процесу у життєдіяльності тварин. 3. Для виконання лабораторних робіт використовуються готові шаблони, збільшується час виконання роботи. 4. Для виконання практичної роботи, надається менша кількість класів для порівняння внутрішніх систем. 5. Виконання міні- проекту можливе без додаткових завдань

<p>- органи та системи органів в різних груп тварин; - прояви життєдіяльності у різних груп тварин (живлення, травлення, дихання, виділення); дотримується правил: - роботи з натуральними об'єктами та лабораторним обладнанням; вдосконалює уміння: - порівнювати, робити висновки</p>	<p>пояснює: - значення живлення, дихання, газообміну, транспорту речовин, виділення, розмноження, покривів тіла, нервової системи та органів чуття для організму</p>	<p>життя. Способи пересування тварин. Покриви тіла тварин, їх різноманітність та функції. Органи чуття, їх значення. Нервова система, її значення, розвиток у різних тварин. Розмноження та його значення. Форми розмноження тварин. Статеві клітини та запліднення. Розвиток тварин (з перетворенням та без перетворення). <i>Періоди та тривалість життя тварин.</i></p>	
<p>Ставлення</p>			
<p>робить висновок: - ускладнення будови організму тварин пов'язане з удосконаленням і розширенням функцій; обґрунтовує: взаємозв'язок між будовою органів та їхніми функціями</p>		<p>Лабораторні дослідження: особливостей покривів тіла тварин; визначення віку тварин (на прикладі двостулкових молюсків і кісткових риб). Практичні роботи:</p> <p>4. Порівняння будови кровоносної системи хребетних тварин 5. Порівняння будови скелетів хребетних тварин. 6. Порівняння будови головного мозку хребетних тварин (на</p>	

муляжах/моделях).
Міні-проект (тематика за вибором учителя)

Тема 3. Поведінка тварин (орієнтовно 10 год)

Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
<p>розпізнає (за описом та відеоматеріалами): - форми поведінки тварин; - типи угруповань тварин; характеризує: - біологічне значення вродженої та набутої поведінки; - форми поведінки; спостерігає та описує: - поведінку тварин; планує хід дослідження, прогнозує очікувані результати та фіксує їх</p>	<p>оперує термінами: - інстинкт, научіння, поведінка тварин, міграція називає: - методи вивчення поведінки тварин; - форми поведінки тварин; - угруповання тварин; наводить приклади: - міграцій тварин; - способів орієнтування тварин; - використання тваринами знарядь праці; пояснює: - зміни поведінки тварин з віком; - циклічні зміни поведінки</p>	<p>Поведінка тварин, методи її вивчення. Вроджена і набута поведінка. Способи орієнтування тварин. Хомінг. Міграції тварин. Форми поведінки тварин: дослідницька, харчова, захисна, гігієнічна, репродуктивна (пошук партнерів, батьківська поведінка та турбота про потомство), територіальна, соціальна. Типи угруповань тварин за К. Лоренцем. Ієрархія у групі. Комунікація тварин. Використання тваринами знарядь праці. Елементарна розумова діяльність. <i>Еволюція поведінки тварин, її пристосувальне значення.</i></p> <p>Лабораторні дослідження: спостереження за поведінкою тварин (вид визначається вчителем). Практичні роботи: 8. Визначення форм</p>	<p>1. Використання малюнків, фотографій для вивчення поведінки тварин. 2. Використання схем- підказок, для визначення різних видів поведінки тварин. 3. Для виконання лабораторних робіт використовуються готові шаблони, збільшується час виконання роботи. 4. Для виконання практичної роботи, надається менша кількість тваринних угруповань при визначенні поведінки тварин. 5. Виконання міні- проекту можливе без додаткових завдань. 6. Використання біологічного словника.</p>
Ставлення			
<p>робить висновок про: - пристосувальне значення поведінки в житті тварин; виявляє: - ціннісне ставлення до тварин</p>			

		поведінки (або типів угруповань) тварин (за відео-матеріалами або описом). Міні-проект (тематика за вибором учителя)	
Тема 4. Організми і середовище існування (орієнтовно 6 год)			
Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
описує: - передачу енергії в екосистемі; характеризує: - взаємодію організмів між собою та середовищем життя; визначає: - роль організмів як компонентів екосистеми	оперує термінами: - екосистема, рослиноїдні тварини, хижі тварини, паразити, ланцюги живлення, охорона природи, Червона книга України називає: - чинники середовища існування; - заповідники й заповідні території України; наводить приклади: - пристосування тварин до впливу різних чинників середовища (температури, освітленості, вологи); - форм співіснування організмів в угрупованнях; - впливу людини на екосистеми	Поняття про екосистему та чинники середовища. Ланцюги живлення. <i>Кругообіг речовин і потік енергії в екосистемі.</i> Співіснування організмів в угрупованнях. Вплив людини та її діяльності на екосистеми. <i>Екологічна етика.</i> Природоохоронні території. Червона книга України. Міні-проект (тематика за вибором учителя)	1. Використання малюнків, фотографій для вивчення середовищ існування тварин, ланцюгів живлення, природоохоронних територій. 2. Використання схем- підказок, для визначення пристосування тварин до впливу різних чинників середовища. 3. Використання біологічного словника. 4. Виконання міні- проекту можливе без додаткових завдань
Ставлення			
висловлює судження: - щодо взаємозв'язку між організмами в екосистемі; усвідомлює значення: - етичного ставлення до природи та її охорони; виявляє: - ціннісне ставлення до живої природи; оцінює: - стан заповідних територій України та свого краю			

Узагальнення (орієнтовно 2 год)			
Діяльність (уміння)	Знання	Зміст	Адаптація
<p>порівнює: - будову і процеси життєдіяльності основних груп організмів (рослин, тварин, грибів, бактерій)</p>	<p>називає: - ознаки основних груп організмів (рослин, тварин, грибів, бактерій); - представників основних груп організмів на малюнках, фотографіях та за описом</p>	<p>Подібність у будові та проявах життєдіяльності рослин, бактерій, грибів, тварин — свідчення єдності живої природи</p>	<p>1. Використання малюнків, фотографій для виявлення ознак основних груп організмів. 2. Використання схем- підказок, для визначення подібності у будові і процесах життєдіяльності рослин, грибів, тварин.</p>
Ставлення			
<p>робить висновок: - про єдність живої природи</p>			
<p>Екскурсії Різноманітність тварин свого краю. Пристосованість рослин і тварин до сумісного життя в природному угрупованні</p>			

